06/04/2026

6 Απριλίου 2026: Μεγάλη Δευτέρα

/ Ορθόδοξες Προβολές

«Χριστός επείγεται του παθείν αγαθότητι» – Θεολογικό σχόλιο στη Μεγάλη Δευτέρα

- **Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος**

«Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός και μακάριος ο δούλος ον ευρήσει γρηγορούντα, ανάξιος δε πάλιν, ον ευρήσει ραθυμούντα. Βλέπε ουν ψυχή μου, μη τω ύπνω κατενεχθής, ίνα μη τω θανάτω παραδοθείς και

της βασιλείας έξω κλεισθής. Αλλά ανάνηψον κράζουσα, Άγιος, Άγιος, Άγιος ει ο Θεός ημών. Δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς». Με αυτό το θεσπέσιο τροπάριο ο ιερός υμνογράφος μας εισάγει στο κατανυκτικό κλίμα της Μεγάλης Εβδομάδος, παροτρύνοντάς μας να ετοιμάσουμε κατάλληλα τον εαυτό μας, προκειμένου να υποδεχτούμε το Νυμφίο της ψυχής μας Χριστό και να λάβουμε μέρος στην πνευματική γαμήλια πανδαισία. Αυτή είναι άλλωστε και η κύρια επιδίωξη της βιώσεως όλων των μεγάλων γεγονότων της Μεγάλης Εβδομάδος, η συνάντησή μας με τον παθόντα και αναστάντα Σωτήρα μας Χριστό!

Την πρώτη ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδος τιμάμε μια μεγάλη προσωπικότητα της Παλαιάς Διαθήκης, τον Ιωσήφ τον Πάγκαλο, το γιο του Ιακώβ, τον οποίο πούλησαν, εξαιτίας μεγάλου φθόνου, τα αδέλφια του ως δούλο στην Αίγυπτο (Γεν. κεφ.37-50). Η πολύπαθη ιστορία του μας είναι λίγο πολύ γνωστή. Η φιλήδονη γυναίκα του Πεντεφρή, αυλικού του Φαραώ, αφού δεν μπόρεσε να τον παρασύρει στην αμαρτία της μοιχείας, τον συκοφάντησε και τον έριξαν στη φυλακή. Εκεί στα φοβερά κάτεργα του δεσμωτηρίου υπέμενε με υπομονή και καρτερία το άδικο πάθος του. Προσευχόταν στο Θεό των πατέρων του και ήλπιζε σ’ Αυτόν την ελευθερία του. Μετά την εξήγηση των περιέργων ονείρων του Φαραώ κατέστη αντιβασιλέας της μεγάλης χώρας της Αιγύπτου. Συνάντησε τους αδελφούς του, τους οποίους όχι μόνο δεν τα τιμώρησε, αλλά τους ευεργέτησε και τους εγκατέστησε στο πιο έφορο μέρος της Αιγύπτου, προκειμένου να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Την αγία αυτή ημέρα προβάλλεται η υπέροχη μορφή του Παγκάλου Ιωσήφ, γιατί αυτός σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας μας, αποτελεί προτύπωση και εικόνα του Χριστού μας. Όπως ο Κύριος υπέφερε άδικα εξαιτίας της ανθρώπινης κακίας των ομοφύλων Του, το ίδιο και εκείνος υπέφερε εξαιτίας της κακίας των αδελφών του και έδειξε, όπως και ο Χριστός, απέραντη ανεξικακία. Είχε όλη τη δύναμη, όπως και ο Χριστός, ως κραταιός ηγεμόνας της αχανούς χώρας της Αιγύπτου, να εκδικηθεί τα ζηλόφθονα αδέλφια του, που τον έριξαν σε μια τέτοια ανείπωτη περιπέτεια. Είχε επίσης τη δύναμη να συντρίψει εκείνη τη φιλήδονη και δολερή αιγύπτια γυναίκα, η οποία τον συκοφάντησε και τον έριξε άδικα στη φυλακή. Όμως αυτός αντί εκδίκηση ανταπέδωσε έλεος και καλοσύνη. Να γιατί την αγία αυτή ημέρα τιμάμε τον Πάγκαλο Ιωσήφ.

Επίσης την ημέρα αυτή κάνουμε ανάμνηση του διδακτικού γεγονότος της ξηρανθείσης συκής από τον Κύριο, που συνέβηκε σύμφωνα με τα ιερά Ευαγγέλια την επομένη ημέρα της θριαμβευτικής Του εισόδου στην Ιερουσαλήμ (Ματθ.21,19. Μαρκ.11,13). Βαδίζοντας ο Χριστός με τους μαθητές Του σε κάποια οδό πλάι σε συστοιχίες καρποφόρων δένδρων, φοινίκων, καρυών και συκιών, πείνασε και

πλησίασε σε κάποια συκιά για να συλλέξει ορισμένους καρπούς. Όμως το συγκεκριμένο δένδρο, ενώ είχε πλούσιο φύλλωμα, δεν είχε καρπούς. Τότε ο Ιησούς είπε στη συκιά: «Μηκέτι εκ σου καρπός γένηται εις τον αιώνα΄ και εξηράνθη παραχρήμα η συκή» (Ματθ.21,19). Με αυτόν τον περίεργο και παραστατικό τρόπο θέλησε ο Κύριος να διδάξει στους μαθητές Του και όλους εμάς, την ανάγκη να παράγουμε πνευματικούς καρπούς. Επίσης η άκαρπος συκή, σύμφωνα με σύγχρονο λόγιο κληρικό «ήτις δια των πλουσίων φύλλων της εσυμβόλιζε την υποκρισίαν των θρησκευτικών αρχόντων, δεν ετιμωρήθη απλώς ως άψυχος συκή, αλλ' ως εκπροσωπούσα καθόλου μεν το Ιουδαϊκόν έθνος, ιδιαιτέρως δε την Ιουδαϊκήν Συναγωγήν, ήτις μόνον φύλλα έφερεν, ήτοι απλώς περιωρίζετο εις εξωτερικούς τύπους, ουδένα δε καρπόν είχε να επιδείξη. Ο Ιησούς ελθών ει μη μίαν ψευδή υποκρισίαν κατεδίκασε ταύτην εις διηνεκή αποξήρανσιν» (Θ. Σπυροπούλου, Ο Βίος και η Διδασκαλία του Ιησού Χριστού, Αθήναι 1933, σελ.372).

Ο ευαγγελιστής Μάρκος αναφέρει πως την ώρα που ο Κύριος επιτίμησε τη συκή και ξηράθηκε, κατέπεσαν αμέσως τα καταπράσινα φύλλα της και την επόμενη μέρα ξεράθηκε και η ρίζα της (Μαρκ.11,21). Οι μαθητές έκθαμβοι από το θαύμα αυτό δεν ζητούσαν να μάθουν την βαθύτερη έννοιά του, αλλά είχαν την απορία «πως παραχρήμα εξηράνθη η συκή;» (Ματθ.21,20). Πρώτη φορά είχαν δει τιμωρία της άψυχης φύσεως από το Δάσκαλό τους.

Ο Κύριος παίρνοντας αφορμή από την απορία των μαθητών, χωρίς να εξηγήσει την συμβολική σημασία του θαύματος, τους δίδαξε για τη μεγάλη δύναμη της πίστεως, η οποία όταν συνοδεύεται από εσωτερική θέρμη και χωρίς τον παραμικρό δισταγμό μπορεί να κατορθώσει αφάνταστα πράγματα. Τους είπε: «Εάν έχετε πίστιν ως κόκκον συνάπεως, ερείτε τω όρει τούτω, μετάβα εντεύθεν εκεί, και μεταβήσεται» (Ματθ.21,21). Αυτή την πίστη θέλει η Εκκλησία μας να μεταδώσει και σε μας.

Οι άγιοι Πατέρες όρισαν να κάνουμε μνεία την **Μ. Δευτέρα** αφ' ενός μεν του δικαίου Ιωσήφ και αφ' ετέρου του γεγονότος της ξηρανθείσης συκής για να μιμηθούμε και εμείς τον Πάγκαλο Ιωσήφ στις αρετές της πίστεως, της υπομονής και της ανεξιακακίας και να αποφύγουμε την στειρότητα της άκαρπης συκής. Να στολίσουμε τον εαυτό μας με αρετές και να παράγουμε πνευματικούς καρπούς, προκειμένου να ακολουθήσουμε επάξια και χωρίς υποκριτικούς συναισθηματισμούς τον Κύριο στο σωτήριο Πάθος Του.

Η χριστιανική βιωτή είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την άσκηση των αρετών. Χριστιανική ζωή είναι στην ουσία η ανάκτηση της προπτωτικής αυθεντικής ανθρωπίνης φύσεως, η ανάκτηση της «κατ' εικόνα» Θεού δημιουργίας του. Η υπέροχη και στολισμένη με αρετές προσωπικότητα του Παγκάλου Ιωσήφ είναι ένα

τρανό παράδειγμα λαχτάρας για επιστροφή προς την αρχέγονη αυθεντική μας φύση. Βεβαίως η πραγματική ανάκτηση συντελέσθηκε στο θεανδρικό πρόσωπο του Κυρίου και Θεού μας Ιησού Χριστού, ο Οποίος καταδέχθηκε να δεχθεί εκούσια τα άδικα παθήματα, ώστε να αποτελέσουν αυτά το επιστέγασμα του απολυτρωτικού Του έργου.

Υπέροχη είναι πραγματικά η υμνολογία της Μ. Δευτέρας, όπως και ολοκλήρου της Μ. Εβδομάδος, η οποία έχει ως στόχο να εισαγάγει τους πιστούς στο κατανυκτικό και πένθιμο κλίμα της εβδομάδος των Παθών του Κυρίου. Η ακολουθία του Όρθρου αρχίζει με το υπέροχο και πασίγνωστο τροπάριο «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Ακολουθούν τα καθίσματα «Τα πάθη τα σεπτά...» , «Αόρατε κριτά...» και «Των παθών του Κυρίου τας απαρχάς...», εισαγωγικά του Θείου Πάθους. Μετά την ανάγνωση του ιερού Ευαγγελίου ψάλλεται ο περίφημος κανόνας «Τω την άβατον κυμαινομένην θάλασσαν...» ποίημα του αγίου Κοσμά του Μελωδού. Παρεμβάλλεται το γνωστό κοντάκιο «Ο Ιακώβ ωδύρετο του Ιωσήφ την στέρησιν...». Ακολουθεί το κατανυκτικότατο εξαποστειλάριο «Τον νυμφώνα σου βλέπω Σωτήρ μου κεκοσμημένον...». Στους Αίνους ψάλλονται τα περίφημα τροπάρια, επίσης ποιήματα του αγίου Κοσμά, «Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...», «Φθάσαντες, πιστοί, το σωτήριον πάθος Χριστού του Θεού...». Στα υπέροχα τροπάρια των αποστίχων, ποιήματα και αυτά του αγίου Κοσμά, γίνεται μνεία του επεισοδίου με τους υιούς Ζεβεδαίου, οι οποίοι ζητούσαν πρωτοκαθεδρία στη βασιλεία του Χριστού. «Κύριε προς το μυστήριον το απόρρητον της σης οικονομίας...», «Κύριε, τα τελεώτατα φρονείν τους οικείους παιδεύων μαθητάς, μη ομοιούσθε τοις έθνεσιν έλεγες...» και το δοξαστικό «Δευτέραν Εύαν την Αιγυπτίαν ευρών ο δράκων δια ρημάτων, έσπευδε κολακίαις υποσκελίσαι τον Ιωσήφ...», αναφέρεται στο γεγονός του πάθους του Παγκάλου Ιωσήφ.

Είναι ανάγκη αυτές τις άγιες ημέρες να διορθώσουμε την πορεία της ζωής μας, να στραφούμε στο δρόμο του Χριστού και να ακολουθήσουμε τα βήματά Του προς το Πάθος. Πρέπει να αντιταχθούμε σθεναρά στον κακό εαυτό μας, ο οποίος με τις ισχυρές ελκτικές του έξεις προς την αμαρτία, θέλει να μας οδηγήσει στην απώλεια και στον πνευματικό θάνατο. Στην αντίθετη περίπτωση, που δε θα μπορέσουμε να υπερβούμε τον παλαιό πτωτικό άνθρωπο, τον οποίο κρύβουμε μέσα μας, θα παραμείνουμε για μια ακόμα φορά αμέτοχοι των δωρεών, που απορρέουν από τα εκούσια Παθήματα και τη Σταυρική Θυσία του Λυτρωτή μας Ιησού Χριστού και θα έχουμε εν τέλει την τύχη της ακάρπου συκής.